

Night and day 1 – Talmud Torah, Shema and transition

Limmud Bet Midrash, advanced track, Monday 24th December 2018, 09:20

Ian Gamse

Reading

The Mishna (Berakhot 2:1) describes, rather tersely, a situation, and gives a rule. Then it appears to turn to another topic.

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא
בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי
ר' מאיר
ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים
שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם
אלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע בין שמע
לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב
ר' יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק
אמר ר' יהושע בן קרחה למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע כדי
שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות והיה
אם שמוע לויאמר שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה ויאמר אינו
נוהג אלא ביום בלבד

Read the mishna carefully. We will concentrate on the first part, but need to ask whether the parts are connected.

What situation does the mishna envisage?

What can *kavvana* ("directing the heart") mean?

Now turn to the gemara.

Bavli, Berakhot 13a

ש"מ מצות צריכות כוונה

מאי אם כוון לבו
לקרות
לקרות
והא קא קרי
בקורא להגיה:

How (and why) does the gemara reject its first suggestion? How then does the gemara understand the mishna? What does *kavvana* mean?

Rashi, Berakhot 13a

קורא בתורה. פרשת ק"ש :

והגיע זמן המקרא. זמן ק"ש :

בפרקים. בין ההפסקות ולקמן מפרש להו במתניתין בין פרשה ראשונה
לשניה בין שניה לשמע כו' :

שואל מפני הכבוד. שואל בשלום אדם נכבד שראוי להקדים לו שלום :

ומשיב. שלום אם הקדימו לו ובגמרא פריך כיון דשואל פשיטא דמשיב :

ובאמצע. באמצע הברכה או הפרשה :

מפני היראה. אדם שהוא ירא מפניו שלא יהרגו אבל מפני הכבוד לא :

ר"י. בגמרא מפרש פלוגתייהו :

בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק. בגמרא (ד' יד) מפרש טעמייהו :

והיה אם שמוע נוהג בין ביום בין בלילה. דמשתעי בתלמוד תורה דכתיב (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם :

ויאמר אינו נוהג אלא ביום. דמשתעי בציצית שאינה נוהגת אלא ביום דכתיב וראיתם אותו פרט לכסות לילה (שבת ד' כז) :

גמ' ש"מ מצות צריכות כוונה. שיהא מתכוין לשם מצות ותקשה לרבה דאמר במסכת ראש השנה (דף כח.) התוקע לשיר יצא :

כוון לקרות. אבל לצאת ידי מצוה לא בעינן שיהא מתכוין אלא לקרות בתורה בעלמא :

הא קא קרי. הא בקורא קא עסיק תנא ואתי דקתני היה קורא בתורה :

בקורא להגיה. את הספר אם יש בו טעות דאפילו לקריאה נמי לא מתכוין :

Tosafot, Berakhot 13a

אם כוון לבו יצא. בירושלמי אמרינן ברכות אינן מעכבות דאע"פ שלא אמר שתיים לפניו ושתיים לאחריה יצא דאם לא כן תקשי מאי מהני אם כוון לבו הרי לא בירך תחלה. וא"ת הא בפ"ק (ד' יב.) מסקינן סדר ברכות אין מעכבות הא ברכות מעכבות. וי"ל דהתם איירי בצבור. דיקא נמי דקתני אמר להם הממונה :

ובאמצע שואל מפני וכו'. ופסק רבינו שמעיה דבמקום שאסור לספור אסור לדבר אפילו בלשון הקודש וכן משמע מתוך מתניתין. ובירושלמי קאמר אפילו באמצע הפסוק רב הונא בשם רב יוסף אמר ודברת במכאן שיש לך רשות לדבר במ. והיינו נמי דאמרי' בפ"ק דיומא (דף יט) : ודברת במ ולא בתפלה פירוש שאין משיבין בה מפני הכבוד :

בקורא להגיה. פירש בקונטרס שאין מתכוין לקרות. תימה אכתי הא קא קרי. ע"כ נראה בקורא להגיה שאינו קורא התיבות כהלכתן וכןקודתן אלא ככתיבתן קרי כדי להבין בחסרות וביתרות כמו לטטפת ומזוזות ואם כוון לבו לאו דוקא אלא כלומר לקרות כדין כנקודתן וכהלכתן :

What are Rashi and the Tosafists (in the third paragraph) arguing about?

What is the mitsva of shema?

And what did the Mishna really mean?

Rebbi's shema

Bavli, Berakhot 13b

ת"ר שמע ישראל ה' אל-ינו ה' אחד זו ק"ש של ר' יהודה הנשיא

א"ל רב לר' חייא לא חזינא ליה לרבי דמקבל עליה מלכות שמים
אמר ליה בר פחתי בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות
שמים

חוזר וגומרה או אינו חוזר וגומרה

בר קפרא אומר אינו חוזר וגומרה
רבי שמעון ברבי אומר חוזר וגומרה
א"ל בר קפרא לר"ש ברבי בשלמא לדידי דאמינא אינו חוזר וגומרה
היינו דמהדר רבי אשמעתא דאית בה יציאת מצרים אלא לדידך
דאמרת חוזר וגומרה למה ליה לאהדורי
כדי להזכיר יציאת מצרים בזמנה

Rashi, Berakhot 13a

לא חזינא דמקבל עליה מלכות שמים. שהיה שונה לתלמידיו מקודם זמן
ק"ש וכשהגיע הזמן לא ראיתיו מפסיק:

חוזר וגומרה. לאחר שעמדו התלמידים:

דקא מהדר. לשנות לתלמידים בכל יום שמעתא דאית בה יציאת מצרים
במקום פרשת ציצית ואמת ויציב:

בזמנה. בזמן ק"ש:

What is going on here?

Does this text remind us of a familiar story?

Transitional bread

Bavli, Menachot 99b

מתני' שני שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין ואחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד וארבעה כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין וארבעה מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין המכניסים עומדים בצפון לפניהם לדרום והמוציאין עומדים בדרום לפניהם בצפון אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד

ר' יוסי אומר אפי' אלו נוטלין ואלו מניחין אף היא היתה תמיד

יצאו ונתנום על שלחן הזהב שהיה באולם הקטירו הבזיכין והחלות מתחלקות לכהנים

חל יום כיפורים להיות בשבת החלות מתחלקות לערב חל להיות בערב שבת שעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה :

גמ' תניא רבי יוסי אומר אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום אלא מה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא לחם

א"ר אמי מדבריו של ר' יוסי נלמוד אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפיד אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ

ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ

שאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית

ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב"ה את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר שנאמר ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיד

Rashi, Menachot 99b

מתני' על פתח הבית. אצל פתח ההיכל בכניסתו ולא היו מניחים אותו שם אלא להראותו שמעלין בקדש דעכשיו מניחו על של שייש ומיד נושאו בהיכל ומסדרו על של זהב של משה ועל של זהב ביציאתו עד שיוקטרו בזיכין כדקתני לקמן

המכניסין עומדין בצפון. דהכי שפיר דאותן מסדרין העבודה יהו בצפון דקדושת צפון חמירא :

ופניהם לדרום. וסתמא כמאן דאמר שולחנות מזרח ומערב מונחין ורוחבן צפון ודרום :

אלו מושכין. ועד שלא יגביהו הן מן השלחן אלו מניחין :

אפילו אלו נוטלין. לעצמן :

ואלו מניחין. אחר שסילקו אף זה היה תמיד כדמפרש טעמא בגמ' דאין תמיד אלא שלא ילין שולחן לילה אחד בלא לחם :

חל יו"כ להיות בשבת. ואין יכולין לאוכלו היום :

החלות מתחלקות לערב. ולא למחר דנפסל בלינה לאחר זמנו שנסתלק :

השעיר. של מוסף שהוא חטאת והוא שעיר הנעשה בחוץ ונאכל לכהנים נאכל לערב בלילי שבתות אע"פ שאין יכולין לבשלו בשבת :

הבבליים. כהנים אוכלין אותו חי כשחל יום הכפורים בערב שבת :

גמ' הישנה. מערכות שעמדו שם בשבת זו :

ילין. בלילה :

מדבריו של רבי יוסי. דאמר משום דעמד הישן שחרית מעט בשלחן והחדש ערבית מעט קרי ליה תמיד שמע מינה אפי' לא שנה אדם אלא פרק אחד וכו' :

אסור לאומרו. שלא יאמר בקרית שמע סגי ולא ירגיל בניו לתלמוד תורה :

מצוה לאומרו כו'. דסבר משום קרית שמע נוטל שכר גדול כזה כי אז תצליח את דרכיך אם היה עוסק כל היום כ"ש ששכרו גדול ומרגיל את בניו לתלמוד תורה. ל"א סברי הנך רבנן דמצי פטרי נפשיהו בקרית שמע ויתבי כולי יומא וגרסי שמע מינה שכר גדול יש :

צא ובדוק כו'. דבר שלא יהא בעולם :

ופליגא. הא דר' ישמעאל דאמר חובה ללמוד כל היום :

כל כך חביבין כו' לא ימוש. הבטיחו שלא תשתכח תורתנו ממנו :